Contributed by Freddy De Pauw
woensdag, 26 december 2012 - Last Updated woensdag, 26 december 2012

Of hij nu al dan niet zelf kandidaat zal zijn bij de parlementsverkiezingen in februari 2013, aftredend premier Mario Monti wordt hoe dan ook een centrale figuur van de campagne voor de parlementsverkiezingen in februari 2013. Vanuit de Europese Unie komt er druk voor een regering Monti-bis. In Italië zelf kiezen patronaat en katholieke hiërarchie resoluut voor een nieuwe regering Monti. Monti was in november 2011 ook al vooruitgeschoven door diezelfde kringen, tot ontsteltenis van Silvio Berlusconi die tegen beter weten in, hoopte op een herhaling van zijn succes uit 1994.

Men weze gewaarschuwd, hier volgt een ingewikkeld verhaal. De werkelijkheid is dat nog véél meer. Want verwarring alom in de Italiaanse politieke wereld. Wat ’s ochtends nog voor de hand ligt, kan ’s avonds achterhaald zijn, partijen en coalities blijven over en weer schuiven.

Berlusconi had in 2008 met glans de verkiezingen gewonnen, zowel zijn “Popolo della libertà” (PDL) als bondgenoot Lega Nord profiteerden van de grote ontgoocheling bij de vele kiezers die in 2006 voor een alliantie van centrumlinks en links hadden gestemd. Ze kregen toen de tweede regering Romano Prodi die ondanks de aanwezigheid van uiterst-links weinig verschil maakte. Twee jaar later viel de regering Prodi op onder meer aanstoken van de katholieke hiërarchie, Berlusconi kwam triomfantelijk terug.

Heilige Alliantie

In november 2011 werd Berlusconi onder druk van de EU en van het Italiaans patronaat tot aftreden gedwongen. Hij moest plaats maken voor de grote favoriet van de grote bankwereld, Mario Monti, een meesterpion van Goldman Sachs. Monti en zijn regering van technocraten moesten het land weer “op het goede spoor zetten”, het parlement moest maar volgen. Wat het dan ook in grote meerderheid deed: zowel de PDL van Berlusconi als de “centrumlinkse” Partito Democratico (PD) steunden de besparingspolitiek van de regering. Tot de PDL bij monde van haar partijsecretaris Angelino Alfano na een jaar haar steun introk. Waarop Monti prompt zijn ontslag aanbood.

Daarop is alweer een stukje vaudeville opgevoerd. Berlusconi liet theatraal weten dat hij beschikbaar was voor een herhaling van 1994. Bij de PDL waren ze verrast, ze hadden daar voor half december voorverkiezingen gepland om hun kandidaat-premier aan te duiden, maar Berlusconi had al laten weten dat hij die niet wou financieren. En daar de partijkas grotendeels samenvalt met zijn kas, werden die dan maar geschrapt. Trouwens, Berlusconi wou immers zelf weer premier worden.

EVP

Tot de top van de conservatieve Europese Volkspartij (EVP) in Brussel. Daar rolden de EVP-kopstukken, Angela Merkel voorop, de rode loper uit voor redder des vaderlands Monti, terwijl Berlusconi onomwonden te horen kreeg dat het nu genoeg is geweest. Ook EVP-voorzitter Wilfried Martens viel zijn poulain af. Het was Martens die in 1994 Forza Italia van Berlusconi had binnengehaald, “want we moeten in het Europees Parlement de grootste fractie zijn”, aldus de uitleg toen aan de sputterende CVP (nu CD&V). OK, zei Berlusconi, ik wil me terugtrekken op voorwaarde dat Monti de leiding neemt van de “gematigden”, van rechts dus. Een week eerder had hij Monti doen struikelen, nu wou hij hem ineens als leider.

“Maar dan moet hij er wel de Lega Nord ook bijnemen,” zei Berlusconi. Iets dat voor de Lega en Monti onaanvaardbaar is, die Lega Nord is voor de afscheiding van het noorden van Italië, ze is vooral zeer xenofoob en ze heeft bovendien een jaar lang Monti tegengewerkt. Ze is door enkele

grove schandalen van diefstal van overheidsgeld door stichter Umberto Bossi en omgeving zwaar in crisis geraakt.

“Derde Republiek”

Rechts wordt trouwens al langer aan een alternatief voor Berlusconi en zijn PDL gewerkt. Vooral katholieke hiërarchie en Vaticaan zijn samen met de EVP druk in de weer om tot die bundeling te komen. De kerk droomt van het herstel van de in 1994 geïmplodeerde christendemocratie (Democrazia Cristiana) waardoor ze haar relais in de politiek kwijtraakte. Ze had wel goede bondgenoten bij de PDL, maar er waren ook de vrienden bij de kleine christendemocratische UCD en bij de PD.

De vroegere baas van de patronale organisatie Confindustria, Luca Cordero di Montezemolo, is een van de drijvende krachten achter een bundeling van de “gematigden”, met daarbij de UCD en allerlei minigroepen die van zowel rechts als centrumlinks komen. Met mogelijk ook de groep rond Gianfranco Fini, vroegere leider van de postfascistische Nationale Alliantie en gewezen bondgenoot van Berlusconi, erbij. Een voorlopig verbond had al de naam “Voor een Derde Republiek” gekozen, maar alles staat nog open.

Derde Republiek? Na de schandalengolf van 1992 werd gedaan alsof er een nieuw tijdperk was aangebroken. De schandalen die alleen al dit jaar aan het licht kwamen, tonen aan dat er erg weinig is veranderd. Zopas kwam aan het licht hoe de rechtse bestuurders van Lombardije (Milaan) hun privé-uitgaven door de overheid lieten betalen. Eerder vielen de top van de Lega Nord en de bestuurders van Lazio (Rome) als corrupte politici door de mand. Bovendien blijkt meer en meer dat maffiagroepen zich aan de financiële crisis te goed doen – de woeker bloeit, jonge werklozen zijn al blij dat ze voor een maffiabaas kunnen werken….

Alles beweegt

Maar wat met de PDL? Die is aan het uiteenvallen, peilingen voorspellen een ramp. De postfascisten die in de PDL zaten, hebben zich intussen van die imploderende partij afgekeerd en een nieuwe partij opgericht. Verscheidene prominenten willen bij de grote centrumbundeling. Ze zijn welkom voor zover ze Monti niet voor de voeten hebben gelopen en niet te gecompromitteerd zijn met ‘il Cavaliere’ (Berlusconi). Het lijkt ingewikkeld, maar de werkelijkheid is dat nog veel meer. Alles beweegt.

Ook aan de andere kant beweegt veel. Bij de PD heeft Luigi Bersani (die uit de communistische PCI komt) de voorverkiezingen gewonnen met iets meer dan 60 %, wat betekent dat zijn tegenkandidaat Matteo Renzi, burgemeester van Firenze en hoogstens een rechtse sociaaldemocraat te noemen, bijna 40 % haalde. De promotoren van Monti hopen enkele kopstukken van de PD, vooral van christendemocratische huize en aanhang van Renzi, binnen te halen.

Bersani zit volgens peilingen op kop. Maar dat is allemaal erg broos. Door de volgzaamheid van de PD tegenover de regering Monti, staat de PD politiek zwak, ze kan hem moeilijk frontaal aanvallen. De PD betaalt daarmee een prijs voor steun aan een rechtse regering die de belastingen verhoogde, de binnenlandse consumptie omlaag duwde, de werkloosheid sterk deed stijgen en een wet tegen corrupte erg afzwakte.

Om de kansen op succes veilig te stellen, moet de PD ook naar bondgenoten zoeken. Er is immers “geen tijd geweest” om de kieswet te wijzigen, zodat er nog altijd de grote premie is voor de alliantie die het meeste stemmen haalt. De PD kan rekenen op de SEL (Socialismo, Ecologia, Libertà) van Nicola Vendola, gouverneur van Puglia die uit Rifondazione Comunista komt. Maar tegelijk wil Bersani, indien hij wint, na de verkiezingen met het centrum regeren. En dat wil de SEL in geen geval.

Links

Die SEL zat even in de lift, maar de fut is er ook een beetje uit. Nu lijkt er toch beweging te komen er linkerzijde van de PD. Radicaal links is volkomen ontredderd uit de verkiezingen van 2008 gekomen. Van ca 11% viel het onder 3 %, niet genoeg voor een zetel in het parlement. Die partijen betaalden een hoge prijs voor hun twee jaar lange regeringsdeelname tijdens dewelke Rifondazione Comunista parlementsleden uitsloot omdat ze tegen deelname aan de oorlog in Afghanistan stemden. Radicaal links maakte in die regering nauwelijks verschil en werd daar voor afgestraft.

Nu klampen Rifondazione Comunista, de communistische PDCI en de Verdi (groenen) zich vast aan een nieuwe bundeling, de “Movimento Arancione” (oranje beweging) met als kopstuk Luigi De Magristis, burgemeester van Napels en gewezen magistraat. De Arancioni zijn niet echt nieuw, ze komen voort uit Italia dei Valori (IdV) van ex-magistraat Antonio Di Pietro die oppositie voerde tegen het rechtse beleid van Monti.

Di Pietro werd de voorbije maanden in zijn partij aangevallen omwille van zijn autoritair optreden, onder andere door De Magristis van Napels en Leoluca Orlando van Palermo. Oranje hoopt dat magistraat Antonio Ingroia de oranjelijst aanvoert. Ingroia leidde het onderzoek naar banden tussen maffia en politiek, onder meer de nauwe banden tussen politici rond Berlusconi en maffia. Ingroia kreeg zware tegenkanting, onder meer van president Giorgio Napolitano (ooit leider van de rechtervleugel van de communistische PCI). Op de startmeeting in Rome 16 december werd de naam van Napolitano dan ook uitgejouwd.

Sterren

Er is ook nog de M5S, de Movimento Stelle (Vijfsterren beweging) van ex-komiek Beppe Grillo. Die deed het in de lente verrassend goed in lokale verkiezingen, in Parma haalde M5S zelfs de burgemeesterspost, in Sicilië kwam ze als sterkste partij uit de bus. In de zomer leek M5S met haar oppositie tegen Monti en met haar “Internetdemocratie” zelfs op weg naar 20 %. Grillo hield in november voorverkiezingen per Internet. Maar dat draaide uit op een fiasco. De ex-komiek weigerde elke transparantie, alles gebeurde achter de schermen, zonder enige controle. Niemand wist hoeveel mensen hadden gestemd, volgens lekken erg weinig. Wie kritiek uitte, werd door Grillo zelf de laan uitgestuurd.

Het beeld dat overblijft is er een van een erg autoritaire chef die zijn beweging manipuleert. Het illustreert ook hoe zogenaamde Internetdemocratie erg manipuleerbaar is. Bovendien is het programma van M5S allesbehalve duidelijk, het teert op de afkeer van veel Italianen voor alles wat met politiek te maken heeft. Maar de kans is erg groot dat die categorie bij de verkiezingen gewoon thuis blijft.

Dit artikel verscheen eerder op Uitpers